

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

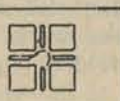
OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels „ 0.12½
„ „ „ 1000 „ „ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

In Memoriam. — De Particuliere landen op Java. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Mededeelingen. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Genneep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore Heulstraat 17, 2de verdieping.
Zie overigens Officiële Mededeelingen ook van het Dagel. Bestuur en de Afdelingen op blz. 6—8.

IN MEMORIAM.

Majoor J. L. SWART. †

Verleden Zondag is na een korte ongesteldheid in den ouderdom van bijna 55 jaren te 's-Gravenhage overleden de gep. majoor van de artillerie van het leger in Ned.-Indië J. L. Swart. De ontslapene werd in 1876 benoemd tot 2e-luitenant en verliet den militairen dienst in 1899. Ter gelegenheid van de krijgsverrichtingen tegen Lombok in 1894 werd de heer Swart ter belooning van aan den lande bewezen buitengewone diensten eervol vermeld.

Na zijn pensioneerij wijdde de heer Swart, hier te lande zijn krachten o.a. aan de coöperatie, aan de bestrijding van den woeker, aan Armenzorg.....

De Vereeniging Moederlanden Koloniën verliest in hem een ijverig secretaris, die jaren lang met toewijding en nauwgezetheid zijn taak vervulde.

Ook van „Oost en West” is hij altijd een trouw lid geweest, hij behoorde tot de goede gepensioneerden, die in het moederland teruggekeerd, Indië een warm hart blijven toedragen en dit gaarne metterdaad bewijzen.

Hij ruste in vrede, na een zoo welbested, werkzaam leven.

De particuliere landen op Java.

De dagbladen verspreidden het volgende bericht: Reuter seint ons dd. 20 April uit Londen:

„Heden werd bekend, dat de Nederlandsche Regeering de Britsche regeering gewezen heeft op de zinsnede in het prospectus der „Anglo Dutch Plantations Ltd.” — in welke zinsnede wordt gezegd, dat men zich tegen eventueelen aankoop der landen door onze Regeering zal verzetten.

De Nederlandsche Regeering wees er op, dat zij volgens de Nederlandsche wet alleszins het recht heeft particuliere landerijen te onteigenen.

De beweringen van den president der maatschappij, die voorkomen in een nieuwsblad van 18 April, worden door de bevoegde autoriteit te 's-Gravenhage als in vele opzichten van grond ontbloot beschouwd.

De maatschappij maakt nu harerzijds bekend, dat zij in de betreffende clausule geen vijandelijke gezindheid tegen de Nederlandsche Regeering bedoelt te

manifesteeren, maar eenvoudig den aandeelhouders wilde verzekeren, dat de directeuren hun best zouden doen hunne belangen te beschermen, en in de tweede plaats, dat de maatschappij handelde en bedoelde te handelen op de meest vriendschappelijke en verzoeningsgezinde wijze tegenover de Nederlandsche autoriteiten. Zij vreest geen enkele wederrechtelijke daad van de zijde der Nederlandsche Regeering, en aarzelt niet te verklaren, dat, welke maatregelen de Nederlandsche Regeering ook treft, deze de belangen der aandeelhouders niet zullen schaden.

Hun rechten op het eigendom en om te werken worden niet bestreden. Er is slechts een quaestie om tot overeenstemming te geraken, een quaestie, die geen onoverkomelijke bezwaren behoeft op te leveren voor de wijze van bezitten van de landen.”

Vorenstaand bericht verraadt reeds de moeilijkheden, waarin de regeering zal worden gewikkeld wanneer niet zeer spoedig doortastend wordt gehandeld, om een einde te maken aan het particuliere landbezit, met vollen eigendom en daaraan verbonden heerlijke rechten.

Een treurigen indruk maakt onder die omstandigheden het voorloopig verslag aangaande het wetsontwerp tot terugkoop van het land Kandanghauer.

„Door kooplieden, zeelui en krijgsvolk werd Insulinde gewonnen... door advokaterij zal 't voor Nederland verloren gaan”, waarschuwde Multatuli.

„Verscheidene leden oordeelden, dat het weinig rationeel is, in het stadium, waarin de zaak van de wegruiming der misstanden, die aan het particuliere landbezit op Java kleven, thans verkeert, van Staatswege tot aankoop van particuliere landerijen over te gaan.” — **Wachten dus!**

„De vraag werd gesteld, of de Regeering nog niet in staat is mede te deelen, welk bedrag globaal genomen, naar haar meening benodigd zou zijn voor de uitvoering van het denkbeeld van afschaffing der publiekrechtelijke bevoegdheden tegen schadeloosstelling.” — **Overwegen... en wachten dus!**

„Voor sommige leden was in het vooralsnog ontbreken van een vaststaand stelsel, waarin de onderwerpelijke aankoop zal passen, een reden gelegen om tegen dien aankoop overwegend bezwaar te koesteren.” — **Wachten... ad calendae Graecas!**

„Eenige leden zouden gaarne nader worden ingelicht, hoe groot de jaarlijksche inkomsten zijn, en verscheidene leden vroegen ten slotte, of het oordeel van de Handel-Maatschappij over de waarde van het land aan de Regeering bekend is.

De volgende vragen werden voorts nog gedaan:

1. Hoe stelt de Regeering zich voor te handelen ten aanzien van de grondrechten, eventueel door Chinezen en andere niet-inlandsche opgezetenen verworven?

2. Zal verkoop plaats hebben van kleine perceelen grond aan de tegenwoordige occupanten en op welk bedrag wordt eventueel de verponding voor die perceelen geschat?

3. Wat is de regeering voornemens te doen met de ficus-aanplant? Zal zij die zelve in exploitatie nemen, dan wel haar in erfpacht uitgeven?

4. Wat zal met de overige bezittingen (gebouwen enz.) worden gedaan?

5. Kan iets naders worden medegedeeld omtrent de verbintenissen, waarvan in de Mem. van Toel. sprake is?

Men mag hopen, dat de regeering op die vragen bevredigende antwoorden zal kunnen geven. De tijd van voorbereiding heeft er niet voor ontbroken. Maar — moge het al zijn, dat de regeering, die nog niet afdoende kan beantwoorden, — één ding staat vast, de afkoop of de onteigening van het bedoelde particuliere landbezit is een dringende eisch in het nationaal belang, in het belang van de handhaving van het ongeschonden Nederlandsche gezag. Daarom behoort aan de regeering, desnoods, een onbeperkt crediet te worden verleend, ten einde zoo spoedig mogelijk die landen in haar bezit te krijgen, daarover de volle vrije beschikking te hebben, daarmede te kunnen handelen als haar, desnoods na rijpe beraadslaging, voorkomt te zijn in het belang van land en volk. Staat het plan, hoe verder met die landen te handelen, nog niet volkomen vast, reeds veel zal zijn verkregen, als de regeering zelve de eigenares is der landen, en dezen voorloopig op den bestaanden voet (met inachtneming van recht en billijkheid tegenover de opgezetenen) doe beheeren, tot dat geleidelijk de hervormingen en regelingen kunnen worden ingevoerd, die na rijp beraad zijn overwogen. Het zal de regeering toch niet moeilijk kunnen vallen om, wanneer het dan noodig is, een bond te vormen van nederlandsche mannen, economen en industrieelen, die haar in deze eerlijk met raad en daad ter zijde staat.

De particulier, de vreemdeling, die belust is op die landen, wacht niet. — Hij wil niet angstvallig vragen, of de koopsom misschien wat te hoog is, en wat precies de jaarlijksche inkomsten zijn. Bovendien een becijfering van voordeelen, zooals men verwachten mag van een particulier of van een handelslichaam, past niet aan een regeering, wie de politiek tot onverwijd handelen dwingt.

Men spanne zijne paarden niet achter den wagen, terwijl deze intusschen reeds wordt voortbewogen door dieren van uitheemsch ras!

PERSKRONIEK.

INHOUD: De heer D. H. Bogaard in de Maasbode over den aankoop der lijn batavia-Buitenzorg. — De Standaard over de emigratie naar Indië.

In de Maasbode zet de heer W. H. Bogaard in vijf lange artikels uiteen, waarom hij tegen het wetsontwerp tot aankoop der lijn Batavia-Buitenzorg is. Er is natuurlijk geen denken aan die artikelen reeks hier te excerpereen. Het geheele Koloniaal Weekblad zou ineens van copie voorzien zijn. Daarom volstaan wij met de conclusie:

„Laat de Ned.-Ind. Spoorweg-Mij. hare concessie houden, zegt de schrijver, en laat het gouvernement alleen dan naasten, wanneer de naastingsom vertegenwoordigt de waarde van het materieel en gebouwen, zooals is bedongen bij expiraatie van de concessie. Besteed een half miljoen voor de

verbetering van de spoorwegtoestanden in en om Batavia en 3½ miljoen voor den aanleg van de lijn Batavia-Bekasi-Buitenzorg.

Voor vier miljoen te zamen bereikt men een on-eindig beteren toestand, dan voor 12 miljoen over-eenkomstig het wetsvoorstel. Dat is dus eene bespa-ring van acht miljoen. De vraag dient nu te wor-den gesteld: wat eischt 's lands belang: eene uit-gaaf van vier of van twaalf miljoen? Ik voor mij zou zeggen: van vier miljoen, omdat acht miljoen minder besteed, of beter gezegd: minder geleend be-hoeft te worden; welk bedrag beter voor andere doeleinden kan worden gebruikt.

Te Batavia koopt men een lijntje van 51 kilome-ter voor 10.6 miljoen, te Solo verleent men aan dezelfde maatschappij concessie voor den aanleg van een spoorweg, welke niet weinig financieel nadeel zal toebrengen aan de spoorwegen van den Staat.

Misschien, dat over 5 of tien jaren het gouverne-ment dan weer het motief kan hebben om den spoor-weg aan te koopen en met goud te betalen.

Het voorstel van thans zou dan, behoudens enkele kleine wijzigingen, slechts dienen te worden overge-schreven.

Gemakkelijk, en een machtig precedent is er.

't Is voor een gewoon mensch, vermeent de heer B., om er kippenvel van te krijgen.

Meer zal ik er niet van zeggen!"

Of de heer Bogaard gelijk heeft! Na twintig bree-de kolommen in de Maasbode volgeschreven te hebben, mag hij wel even uitblazen.

Voor de anti-revolutionairen is de emigratie van jonge boeren naar de Oost steeds een der aanlokke-lijkste Nos, van het Koloniaal program geweest.

In de kleine anti-rev. partijers werd het dan ook „teleurstellend" genoemd, wat de heer Colijn over de emigratie aan de Sneek'sche mannen-broeders verteld had. Hij ried het hun sterk af. De Oost is er niet geschikt voor. Erg verstandig, zou men zoo zeggen, „al kenden wij Indië niet gelijk moeder de kelder kent", zooals een partijblaadje vol enthousiasme van den heer Colijn getuigt.

Maar Dr. Kuyper weet de verontruste gemoede-ren weer enigszins te sussen. Wat de heer Colijn zegt, zal wel waar zijn, meent hij, maar... eerst een grondig onderzoek. En dan driestart hij in de Stan-dard verder:

„Men gaat te ver, zoo men zegt: Na Colijn's ad-vies blijft ons niet anders dan bittere teleurstelling, en moeten we andere uitwegen zoeken, en dan wenkt ons vanzelf de Kaap.

Met name op de Kaap rekene men niet te vast. Reeds voor jaren is gepoogd hier te lande een Vereeniging op te richten voor emigratie naar Zuid-Afrika. De gewezen Minister van Koloniën, Van Asch van Wijck, was president van die Vereeniging en toog zelf naar Pretoria om aan President Kruger het Grootkruis van den Nederlandschen Leeuw te overhandigen, en tegelijk met de regeering van Transvaal de wijze te bespreken, waarop bedoelde Vereeniging land in haar bezit zou kunnen krijgen, om het met boeren uit ons land te bevolken en zoo tegenover Engeland het Hollandsche element in Transvaal te sterken. Maar tot aller teleurstelling bleek, dat de Transvaalsche Regeering voor dit plan in geen enkel opzicht te vinden was. Van een invasie uit Nederland was men volstrekt niet gediend. Bitter teleurgesteld, keerde onze Van Asch van Wijck dan ook uit Pretoria terug, en het eind der zaak was, dat de pas opgerichte Vereeniging weer kon worden opgedoekt. Dat wenken van de Kaap is alzoo een pure illusie. Zelfs is het zeer de vraag, of het En-gelsch niet steeds meer terrein in Zuid-Afrika ook onder onze stamgenooten veroveren zal.

Blijft men alzoo overtuigd, dat de emigratie, ge-lijk ze nu loopt, onzen volkstem steeds meer ver-zwakt, zoo blijft er, ter keering van dit kwaad, slechts te kiezen tusschen tweeërlei middel: Men zal of zich op onze eigen Koloniën moeten werpen, of, kan dit niet, juist zooals de Duitschers doen, de emigratie op een bepaald punt in Brazilië of Cana-da moeten richten, met dien verstande, dat Neder-landsche kapitalisten er zich meester maken van een groot, meerendeels nog onbewoond terrein, en daar-heen in massa al onze landverhuizers zenden, om veel landgenooten open te hoopen, en hun in zulk een streek voor nu en voor de toekomst het over-wicht over andere natieën te verzekeren. Dan, maar ook dan alleen, blijven ze ons trouw. Gelijk gezegd, Duitschland ging ons hierin, met name in Brazilië, reeds voor.

Maar vooraf zal 't dan toch noodig zijn de vraag, of onze Oost zulk een kolonisatie toelaat, aan een nieuw en grondig onderzoek te onderwerpen.

Biedt zulk een plan geen kans op goeden uitslag, dan mag zulk een plan niet ondernomen worden. Maar tot dit negatieve besluit kan en mag men dan

eerst komen, zoo de zaak grondig en alzijdig is on-derzocht."

Tot zoover de Standard, die dus eigenlijk wil zeggen: de heer Colijn mag alles van die emi-gratie weten, maar ik, Dr. Kuyper, weet het toch beter. Prettig dienen onder zoo'n partijchef!

Uit de O.-I. Mail.

Luidens de berichten der jongste mail is de cholera overal afnemende. Daarentegen hebben ver-schillende plaatsen op Java min of meer van ban-djirs te lijden gehad, en hadden in de Preanger weer aardscheuringen plaats; gelukkig was de bevolking in de nabijheid gewaarschuwd, zoodat zij bijtijds de aan gevaar blootgestelde kampongs heeft kunnen verlaten. In Rembang dreigt rijstschaaarschte wegens de slechte oogsten. In het Bat. Nieuwsblad van 26 Maart j.l. lezen wij o.m.:

„De toestand zal in de komende maanden zorge-lijk worden. De rijst, nu reeds duur, zal na den oogst als gewoonlijk wel wat goedkoper worden, maar de inlander zal het niet zijn, die van de goed-koopere prijzen profiteert; en is de nieuwe oogst verkocht, dan gaan de prijzen weer snel de hoogte in. Het kampoengvolk ondervindt nu reeds den druk der tijden. Ook de djagoeng- en ketela-prijzen zijn hoog; en men ziet dan ook reeds den kleinen man, die alleen in zijn desa werkt en uitsluitend van de opbrengst van zijn velden moet leven, de hand slaan aan de arenboomen.

Het eten van aren meel is steeds de voorbode van naderende schaaarschte. De voedingswaarde van dat meel is niet alleen gering, maar het laat zich den-ken, dat de inlander er niet toe overgaat, anders dan in tijd van nood de boomen te vellen, waarvan zij nog langen tijd nut en voordeel zou kunnen trek-ken."

Over de 2e Toeristen-invasie schrijft het Nieuws v. d. Dag v. N.-I. o.a.:

Vergeleken met den eersten inval uit het land der Stars and Stripes, is het tweede bezoek der 750 Amerikaansche toeristen geen vooruitgang ge-weest. Er waren méér reizigers, er waren meer pas-sabele gezichten bij, vooral het vrouwelijke deel van de bezoekers zag er beter uit, maar het was lang niet zoo joviaal, zoo gemoedelijk ongegeneerd, en vooral: het was gisteren lang niet zoo amusant om de Amerikanen in hun oer-staat waar te nemen.

Of heel erg netjes, zou men kunnen zeggen, — en dat was het gisteren nog in de verste verte niet, — of een vrijgevochten boel, zooals de vorige keer. Een gemiddelde tusschen die beide wordt al heel licht vervelend.

De regeling van de maaltijden in den Dierentuin was, alles in aanmerking genomen, zeer te loven; de bediening ging tamelijk snel, en heel geregeld. Geen enkele „hitch" viel daarbij te vermelden.

Een extempore-nummer van de najoeb, uitgevoerd door de inlandsche bedienden in den tijd dat de bezoekers hun „verfrisschende" rijtoer maakten, was zelfs volstrekt niet het minst amusante nummer van het programma.

Omtrent de voortgezette reis van den hertog van Mecklenburg, deelt De Locomotief mede:

Aan het door den sultan van Solo gehouden gala-diner namen negentig geïnviteerden deel. De hertog verleende aan den soesoehoenan het commandeurs-kruis met de ster, aan den resident het commandeurs-kruis en aan den rijksbestuurder het ridderkruis van de orde van Hendrik den Leeuw. Daarentegen schonk de soesoehoenan aan den hertog een gouden lans en een gouden kris met edelgesteenten bezet, alsmede eenige portretten, aan de hertogin vier zeer kostbare batikans en aan het gevolg van den her-tog wandelstokken en portretten.

Hedenmorgen werd de Sri Wedari bezocht, en daarna reisde men af naar de onderneming Wedi hij Klanten, om dan door te gaan naar Djokja.

Aan hetzelfde blad wordt den volgende dag uit Djokja gemeld:

Hedenmorgen om negen uur reed de hertog, ge-kleed in de witte uniform van generaal der Uhlanen met zijn gemalin naar den kraton. Van het residentis-huis waren de militairen en haie opgesteld.

Tegen twaalf uur keerden de bezoekers naar 's residentswoning terug. Het was mooi weer en er was een massa volk op de been.

Tegen half een bracht de sultan, in groot Ja-vaansch hofcostuum en vergezeld van den kroonprins en een paar andere pangerans met gevolg, een con-tra-bezoek aan den hertog ten residentshuize. De sultan werd door enkele cavalieristen voorafgegaan.

De Mataran weet te vertellen, dat de hertog dikwijls gasten schrapte van de lijst der voor de din-ners te inviteren personen, die z.i. niet „hoffähig" zijn. Het blad merkt dan ook op:

Schrik steekt de „Wichtigtuerei" van den zooge-

naamd incognito reizenden regent van het staatje Brunswijk af bij den eenvoud van prins Luigi di Savoya, een broeder van den koning van Italië, die een paar jaar geleden op Java vertoefde, slechts vergezeld van een adjudant, terwijl de Mecklenburg-sche hertog een heelen sleep achter zich heeft. Het is werkelijk jammer, dat Simplicissimus geen teekenaar op Java heeft; Serenissimus zou een dankbaar sujet zijn.

Gisteravond is de hertog te Pasoeroean aangeko-men; heden wordt hij te Tosari verwacht, waar de geneesheer-directeur zijn woning voor de hertogelijke gasten ontruimd heeft.

Pastoor Verbraak.

24 Maart j.l. heeft, in alle stilte te Padang een zeldzaam feest plaats gehad: pastoor Verbraak, al-gemeen bekend, herdacht toen zijn 75en verjaardag in eenzaamheid; in de Stille Week wenschte hij geen openbaar feestbetoon. De dag is echter niet onopge-merkt voorbijgegaan; uit het verre noorden zelfs zijn de betuigingen van sympathie, van vereering, den ouden leeraar toegevoeld.

Zoo lezen wij o.m. in Jong Indië:

De geschiedenis noemt talrijke voorbeelden van herders, door hun kudde geliefd en vereerd op een wijze, welke niet meer van dezen nuchteren tijd is. Pastoor Verbraak kan niettemin een dier voorbeel-den genoemd worden. En het meest merkwaardige is wel, dat de groote vereering, de liefde voor den ouden herder, hem ook voor een groot deel wordt toegedragen door andersdenkenden — een verschijn-sel zóo opmerkelijk, dat het leven heeft gegeven aan de anecdote, dat, toen Verbraak in Atjeh zijn afscheidsreceptie hield, het grootste deel der degenen, die hem de hand kwamen drukken, bestond uit an-dersdenkenden.

Wat hiervan waar zij: er spreekt een waarde-ering uit te buitengewoon dan dat zij niet het bewijs zou zijn voor de verdiensten van dezen buitengewo-nen man.

Aan de droevige geschiedenis van den Atjeh-oor-log blijft zijn naam met eere verbonden. Geen partij-belang, geen geloofsfanatisme was richtsnoer van zijn streven, maar geloofsijver in den besten zin, geboren uit menschenliefde. Nimmer is op pastoor Verbraak, in de moeilijkste oogenblikken, vergeefs een be-roep gedaan; steeds stond hij gereed om, in naam van zijn Heiland, de menschheid te dienen. Duizen-den en tienduizenden zijn in de vaak rumoerige pe-rioden van den Atjeh-oorlog gekomen en gegaan; en onder die tienduizenden leeft voort de gedachtenis aan een man, een eenvoudigen des harten, zich ge-vend met die onverzakte trouw.

De Sultan van Asahan.

De Sultan van Asahan is per Valentijn van Asahan te Medan gearriveerd meldt de Sum. Post. Men vermoedt, dat hij voornemens is naar Java te gaan om zijn opwachting te maken bij den nieuwen gouverneur-generaal.

De nieuwe directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Naar De Javabode uit goede bron vernam, neemt de waarschijnlijkheid toe, dat de regeerings-commissaris voor de decentralisatie, de heer D. Tol-lenaar, als opvolger van den heer S. De Graaff, tot directeur van Binnenlandsch Bestuur zal worden benoemd.

Naar aanleiding der circulaire betreffende de Ko-loniale Afdeling ter a.s. Huisvlijt-Tentoonstelling te Scheveningen, welke in extenso in het Soer. Han-delsblad werd opgenomen, merkt de heer M. van Geuns o.a. op:

„Evenals de jaarmarkt-tentoonstellingen in Indië de productiviteit van den inlandschen nijvere, met grooter of geringer artistieke aanleg, geprikkeld hebben, zal ook een tentoonstelling als die welke in het a.s. zomerseizoen Scheveningen aantrekkelijker zal pogen te maken, een goeden invloed hebben op onze huisvlijt. Ik ben niet blind voor het bezwaar, dat inlanders, tot massa-productie genoopt, wel eens van kunstenaars vervormd worden tot business-men die zooveel mogelijk willen slijten*), maar aan den feit, dat, waar geen afzet (waardeering en aanmoedi-ging, Red.) aanwezig is, de nijverheid (de huisvlijt, Red.) een langzamen dood sterft.

In Indië zal men er naar streven de koloniale voortbrengselen op de Scheveningsche tentoonstelling een goed figuur te doen maken. Zij, die in deze richting willen meewerken, vinden den weg gewezen in de in 't Eerste Blad afgedrukte circulaire."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Zakkenrollers op de Staatsspoorw. in Ned.-Indië. In de instructie van de stations- en haliechefs der Staats-spoorwegen in Nederlands-Indië treft men het voorschrift aan, dat de koelies (witkielen) op de

*) Goede tentoonstellingen werken ook ontwikkelend op den smaak van het koopend publiek, hetgeen van zelf een tegenwicht vormt voor de afname van minderwaardige artikelen. (Red.)

stations, de spoorwagens, bij aankomst van den trein, eerst mogen binnentreden, wanneer deze geheel tot stilstand is gekomen en zij door de reizigers worden geroepen.

Ook bestaat er een bepaling, dat de verkoopers van verschillende koopwaren hunne artikelen niet in de spoorwagens mogen medenemen.

Het is bekend, dat vele stations- en haltechefs in de praktijk met beide voorschriften de hand lichten, zoodat beide goed bedoelde regelingen niet tot hun recht komen.

Vele reizigers ondervinden dientengevolge dikwijls last en schade, vooral bij het aankomen op stations, waar in een anderen trein moet worden overgestapt en men gewoonlijk in grooten getale en in zekere haast den trein verlaat, dikwijls met achterlating van eenige goederen.

Massa's koelies staan bovendien verzameld vóór den trein, hetgeen aanleiding geeft tot een opeenhoping en gedrang van menschen, waardoor menige reiziger het een en ander kwijt raakt.

Soedarmono, die in de **Bintang Soerabaja** van 17 Februari 1910 No. 39 de aandacht van het reizend publiek op het bovenstaande vestigt en tegen den bestaanden toestand waarschuwt, merkt daarbij op, dat, bij den toenemenden intellectueelen vooruitgang, er ook eene toename in ontwikkeling van het slechte volk kan worden waargenomen, dat onuitputtelijk blijkt in het uitvinden van list en streken om het publiek te misleiden en te berooven. Veel slecht volk reist tegenwoordig met de treinen mede, met het doel, om, zoodra het oogenblik daartoe gunstig is, zijn slag te slaan. Bij volksophooping wordt getracht den reizigers geld en gouden sieraden afhandig te maken, hetgeen maar al te dikwijls gelukt. De reizigers bemerken gewoonlijk eerst, als zij van den eenen trein in den anderen zijn overgegaan, dat zij bestolen zijn, en dan is het tijdstip ongunstig om een onderzoek te doen instellen of eene klacht in te dienen.

Op grond van het vorenstaande meent de schrijver, dat het voor het reizend publiek hoogst wenschelijk is, dat aan de bestaande voorschriften zeer streng de hand worde gehouden, en dat door stations- en haltechefs nimmer faciliteiten worden verleend. Bij het uitstappen der reizigers dient zekere controle aan de treinen aanwezig te zijn en opeenhoping van koelies moet worden verboden.

De Directie van de Staatsspoor houde op de stations de in haar betaalden dienst zijnde koelies goed in het oog en wake er voor, dat deze eerst na afloop van hun dienstwerk, de goederen der reizigers mogen aannemen, althans als zij daarvoor worden geroepen.

De koopwaren in de spoorrijtuigen nemen veel plaats in, geven gewoonlijk veel vuilnis en reuk en zijn dientengevolge tot last van de medereizigers. Ook daartegen dient te worden gewaakt.

De wijze waarop rust en orde in de **Inl. maatschappij** kan worden verzekerd. Werd in verschillende Koloniale Weekbladen van dit jaar reeds de aandacht gevestigd op het gebrekkige der politie en het fatale van het hazardspel in Ned-Indië, de twee hoofdoorzaken, waardoor de Inlander niet tot sparen komt, hetgeen mede oorzaak is, dat land en volk zich oeconomisch niet behoorlijk ontwikkelen kunnen, in oecoonisch van 17 Februari 1910 No. 38 beantwoordt S. de door hem gestelde vraag, op welke wijze de rust en orde in een ressort kunnen worden verzekerd op de volgende wijze:

In de eerste plaats moet ieder negorijhoofd door drongen zijn van den plicht er voor te moeten zorgen, dat de menschen, waarover hij gesteld is, zich voldoende kunnen voeden, en dat zij geen overlast ondervinden van slecht volk.

Deze taak goed te vervullen, is zeker moeielijk, maar gelukkig kan het negorijhoofd dikwijls over veel hulp beschikken van de onderhoofden, die hem ter zijde staan. Ook kan hij van de kennis en ervaring van den boven hem gestelden assistent-resident en Regent partij trekken, als hij met deze autoriteiten op een goeden voet staat.

Waar zulks niet het geval is, een toestand, die volgens schrijver helaas nog al eens voorkomt, neemt men gewoonlijk onrust en allerlei onveiligheden waar.

Hetzelfde verschijnsel heeft plaats in streken waar een deel der bevolking gebrek lijdt. De onvermijdelijke gevolgen daarvan zijn roof, moord, brandstichting enz., waarvan de geheele gemeenschap schade ondervindt.

Op de woonplaats van den schrijver, een klein dorp in het gebergte, wordt de bevolking op dit oogenblik, tengevolge van den hoogen prijs der levensmiddelen, dagelijks verontrust door dieven, die, gewoonlijk niets van hun gading vindend, de huizen maar in brand steken, hetgeen het volk aanleiding geeft zich elders te vestigen en elders betere bescherming te zoeken.

Het negorijhoofd wordt, als hij de rapporten ontvangt, gewoonlijk wordend gelijk een getergde leeuw, in plaats van de oorzaak der misdrijven bij zichzelf te zoeken, hetgeen diens invloed op zijn onderhoofden niet doet toenemen.

De noodige schriftelijke bevelen worden daarna uitgegeven om de nachtelijke rondes te versterken en het toezicht te verscherpen. De hoofden moeten ten 5 ure 's avonds reeds in de regentswoning zijn en kunnen daar dan, blootgesteld aan weer en wind, in de open galerij den nacht doorbrengen. De andere hoofden moeten 's morgens ten 8 ure zich ten kantore van den assistent-resident verveogen en het schriftelijk politierapport indienen, zoo noodig toegelicht door mondelinge gegevens.

Die taak is zwaar, maar, aangezien de lagere ambtenaren de bevelen van hooger autoriteit moeten opvolgen, wordt aan den bestuurslast toch voldaan.

Alleen zou men gaarne zien, dat dan ook een behoorlijke bezoldiging voor bewezen diensten werd toegekend, ten einde die hoofden in staat te stellen het zich te huis een weinig geriefelijker te maken.

De nachtelijke rondes, waarvan boven sprake is, zijn al bijzonder gebrekkig.

De hoofden bepalen zich tot het afloopen van den grooten weg, en mocht men al eens een enkele maal een slecht persoon ontmoeten, dan laat men hem toch bij voorkeur zijne biezen pakken, omdat eene arrestatie meer tot de taak der werkelijke politie behoort en men bovendien liever niet de kans wil loopen in een mogelijk gevecht gewond te geraken. Want, zegt de schrijver, ingeval van arrestatie wordt geen belooning toegekend en bij verwonding ziet niemand naar den gewonde ook maar een oogenblik om.

Bij voorkeur laat de ronde dus den misdadiger loopen; die houding voorkomt tevens, dat de misdadiger of diens familieleden op de woning van den hoofdman de aandacht zijner kornuiten vestigt, om te geschikter tijd in brand te worden gestoken.

Anders moet de hoofdman der ronde in deze voorzieningen nemen en tegen behoorlijke betaling een waker bij zijn huis aanstellen.

Het is duidelijk, dat rust en orde op die wijze in het dorp niet worden gehandhaafd. Een behoorlijk bezoldigde en georganiseerde politie is daartoe noodig, die haar werk verstaat en zich niet met allerlei knoeierijen inlaat.

Zoo late zij bijv. geen verzameling van volk toe op plaatsen, waar hazard gespeeld wordt of hanengevechten worden gehouden, want de verliezers, die, behalve hun geld ook dikwijls hun verstand kwijt raken, worden hongerige balorigen, die, als de nood aan den man is, op roof uitgaan en zeer gevaarlijk zijn voor de gemeenschap.

In de afdeling Poerworedjo schijnt een Europeaan een clandestiene speeltafel te houden, die men uit vrees of uit onverschilligheid maar steeds ongemoeid laat, want de politie weet zulks zeer goed. Zij doet echter alsof zij niets begrijpt en koopt op die wijze mogelijke wraakneming af.

Zooals de tegengwoordige toestand is, moet veel van den ijver en de toewijding der assistent-residenten worden verwacht. Ondanks hunne moeielijke dagtaak en ondanks hun vele schriftelijk bureauwerk, zullen zij de noodige uren beschikbaar moeten houden voor de uitoefening der politie, zich persoonlijk en plaatselijk moeten overtuigen van de werkzaamheid der onderhoofden, meent schrijver. Zij hooren dan zeer veel, dat belang kan inboezemen, terwijl die bestuursactie op zichzelf voor de slechte elementen onder de bevolking dikwijls reeds voldoende is om hunne avontuurlijke bedrijven te matigen en op den duur te staken.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De viering van het Chin. Nieuwjaar. Werden in Het Koloniaal Weekblad van 7 April 1910 No. 14 eenige beschouwingen bekend gesteld, waartoe het Chineseche jaar 2460-2461 uit een politiek oogpunt van Chineseche zijde gezien, aanleiding had gegeven, de mederedacteur van de **Ho Po** beantwoordt in No. 356 van dat blad de door vele Chineezzen gedane vraag: of het al dan niet goed is het Chineseche Nieuwjaar feestelijk te herdenken?

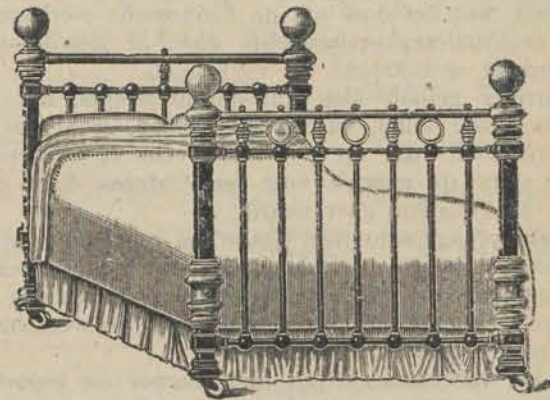
Deze zaak kwam te eerder op den voorgrond, omdat het is opgevallen, dat te Buitenzorg, in de twee vorige jaren, het Chineseche Nieuwjaar, vooral door het jonger geslacht, met weinig opgewektheid is gevierd. De ware lust tot feestviering bestond bij de jongeren niet.

Ten dezen aanzien bestaan er te Buitenzorg twee partijen, wier meeningen tot heden niet in overeenstemming met elkander zijn kunnen worden gebracht.

Zij, die meenen den Nieuwjaarsdag in stilte te moeten doorbrengen, gronden hun oordeel op de omstandigheid, dat het ontvangen van familiebezoeken, met het daaraan verbonden kostbaar onthaal, zomede het uitreiken van aalmoezen aan de armen, hen geldelijk te veel drukt, terwijl zij zich voor een ge-

BRENDEL & ZONEN
Wijnhandel □ □ Likeurstokerij
ZOUTMANSTR. 63 □ □ PRINSESTRAAT 114
: TELEFOON 4905 : □ □ : TELEFOON 5448 :
Vraagt uitvoerige prijscourant.
Scherp concurrerende prijzen. — 5 pCt. dividend.

Th. A. A. SIMONIS
34 GROENMARKT — OVER DE —
PRINSESTRAAT.
TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.
— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.
MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

The Berlitz School,
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALLEN Duitsch - Engelsch - Fransch,
Italiaansch - Spaansch - Russisch - Hollandsch, enz, enz.
door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.
Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

brekkig onthaal voor anderen schamen. Op grond daarvan zouden deze lieden gaarne zien, dat de kostbare Nieuwjaarsviering werd opgeheven.

De andere partij daarentegen acht het plichtmatig, dat het Nieuwjaar op ouderwetsche wijze feestelijk worde doorgebracht. Men moet zich niet alleen in een geheel nieuwe plunje steken, maar het feest moet ook vergezeld gaan van verschillende spelen enz. Bovendien is zij van meening, dat het goed is, dat andere menschenrassen, die eveneens den Nieuwjaarsdag herdenken, zich kunnen overtuigen van het feit, dat de Chineezzen ten deze niet achterstaan.

Ten einde deze twee meeningen, die beiden hunne goede zijden hebben, in overeenstemming met elkander te brengen, geeft schrijver eene oplossing aan de hand, die wellicht beide partijen zou kunnen bevredigen.

Een feestelijk herdenken van het Chineesch Nieuwjaar gedurende een dag, acht de schrijver zeer wenschelijk. Op Oudejaarsavond, te beginnen met zons- ondergang, zou men het feest kunnen openen om afscheid te nemen van het oude jaar; het moet echter ten 1 ure 's nachts weder geëindigd zijn.

De werkelijke Nieuwjaarsdag kan men daarna op rustige wijze doorbrengen en dan tevens de gebruikelijke bezoeken der familieleden afwachten. Het voortzetten van het avondfeest gedurende 2 of meer dagen verdient, volgens schrijver, geen aanbeveling.

Deze regeling, in het belang van de eenstemmigheid onder de Chineezzen aanbevelend, geeft schrijver tevens in overweging om, wanneer men zich met deze oplossing kan verenigen, haar toe te passen bij de intrede van het jaar 2502.

Vervanging van den Chineeschen werkmans ter Oostkust van Sumatra. — Tiong Hoa Djinn te Batavia, die blijkbaar een reis heeft gemaakt door de residentie Oostkust van Sumatra, vestigt, blijkens een door hem in de **Ho Po** van 23 Februari 1910 No. 356 geplaatst artikel, naar aanleiding van het aldaar door hem waargenome, de aandacht van alle toongevende personen op de wenschelijkheid, om, in het belang van den vooruitgang van den Chineeschen stam, de kloof te overbruggen, welke er tusschen rijken en armen bestaat.

Van uit den spoorwegwaggon kon hij den Chineeschen werkmán, slechts gekleed met een korten broek en het hoofd gedekt met een hoed, op de boomlooze en dientengevolge smoorheete, uitgestrekte tabaksvelden waarnemen. Hij zag hem de opgelegde zware taak met kracht en ijver vervullen, wel is waar om in zijn dagelijksch onderhoud te voorzien, maar meer nog om den vreemdeling te verrijken en dezen welstand te bezorgen.

Ondanks den geldelijken voorspoed der werkgevers worden toch de werknemers door dezen vergeten. Wel is waar weet de werknemer soms eenige tientallen guldens per jaar over te sparen, maar de werkgevers weten eveneens wel de maatregelen te vinden, dat die overgespaarde guldens toch weder in hun kas terecht komen.

En zijn de tot den schrijver gekomen berichten juist, dan wordt er thans door de werkgevers overleg gepleegd, met het doel om de Chineesche werkkraft door een andere, vermoedelijk door de goedkoopere Javaansche werkkraft, te vervangen.

Schrijver gelooft niet, dat die maatregel, als hij tot uitvoering komt, succes zal hebben, waar het bij hem vaststaat, dat op het tabaksveld de fysieke kracht en de energie van den Chinees door geen ander zal worden geëvenaard.

Maar, vraagt schrijver, waar de vreemdeling de Chineesche energie zoovele jaren heeft kunnen benutten, zouden daar de eigen landgenooten, althans als zij hun verstand niet kwijt zijn, van die werkkraft geen partij kunnen trekken?

In het vorenstaande ligt niet zoozeer de bedoeling verwijten te richten tot den vreemdeling, dan wel om er op te wijzen, dat de schuld ten deze bij den Chinees, en vooral bij den rijken Chinees, is te zoeken, die, in zake den vooruitgang van den Chineeschen stam, nog vooruit moet worden geduwd, daar hij helaas te dikwijls verzuimt om ten dezen aanzien zijn plicht te vervullen.

Mogen daarom de rijken en grooten den armen kleinen man meer beschermen, want zij hebben, wegens gebrek aan geld, geen onderwijs kunnen ontvangen en dus den steun van de machtigen der aarde dubbel noodig.

Den kleinen zij daarbij echter opgedragen, om, wanneer hen de noodige kennis is bijgebracht, zich te beheerschen en bescheidenheid te betrachten, besluit schrijver.

Van Vreemde Koloniën.

De toestand in Indo-China.

Wij hebben indertijd melding gemaakt van de benoeming van zekeren Le Hoan, zoon van den voormaligen onderkoning Hoan Cao Cai, tot khamsai, onder welken historischen Annamschen titel hij belast werd met het bevel over een door hem zelven aan te werven inlandsch korps tot bestrijding van den bekenden De Tham.

De omstandigheden, waaronder Le Hoan tot khamsai werd benoemd, boden eenige overeenkomst aan met die, waaronder indertijd toekoe Oemar zich in Atjeh den titel zag toekennen van panglima piang

FEUILLETON.

Aan de warme bronnen in de Preanger. *)

Het was naar de plaats, waar de Tji-Taroem als een onderaardsche rivier door het gebergte breekt, dat onze zucht tot avonturen ons een uitstapje deed maken. Van uit Tjipalat, waar wij tijdelijk in de pasangrahan een onderkomen voor den nacht konden vinden, zou den volgenden morgen vroeg per spoor naar Radjamandala en van daar naar de onderaardsche rivier gewandeld worden, waarna we hoopten vóór de rijsttafel weder terug te zijn. Door verschillende omstandigheden moesten wij den trein den volgenden morgen echter zien vertrekken, zonder zelf mede te kunnen gaan en daar we kort na het vertrek van den trein, maar lang voor den volgenden, klaar waren, vonden wij het prettiger in de frissche morgenlucht een wandeling naar Radjamandala te maken, dan nog eenigen tijd te moeten wachten aan het kleine station.

Maar alsof de goden goed wilden maken, dat zij ons eerst den trein hadden doen missen, toeterde, nadat wij nog geen vijf minuten geloopt hadden, de zware hoorn van een automobiel op den grooten postweg achter ons, om lang van tevoren te waarschuwen, dat zij straks met razende snelheid voorbij zou snorren.

Opgewekt door den frisschen morgenstond, konden wij niet nalaten bij het passeeren van den auto den inzittenden een prettigen rit toe te roepen, maar alsof deze laatsten dachten, dat wij hun iets meer bijzonders hadden mede te deelen, stopte de wagen

*) Uit de Javabode.

besar dari Kempenie. Er was echter dit verschil, dat Oemar als een notoir onbetrouwbaar persoon bekend stond, terwijl Le Hoan steeds het vertrouwen der Fransche autoriteiten bezat, geen avonturier was gelijk Oemar, doch krachtens zijne geboorte reeds een goede positie in de inlandsche maatschappij bekleedde.

Toch bleef natuurlijk het experiment een waagstuk, met het oog op den thans onder de Annamitische bevolking, evenals onder andere Aziatische volkeren waargenomen geest der emancipatie.

Maar evenals een te groot vertrouwen in die omstandigheden misplaatst zou zijn, is het te begrijpen, dat een voortdurend aan den dag gelegd wantrouwen den goeden uitslag der proef in de waagschaal moest stellen.

Terwijl nu het korps van Le Hoan in hoofdzaak verkenningendiensten verrichtte onder het toezicht der militaire aanvoerders en dezen over de verrichtingen van dat korps tevreden waren, hielden verschillende Europeesche bladen in Indo-China niet op, om Le Hoan aan te vallen en voortdurend het spook van diens verraad te berde te brengen.

Zoolang gouverneur-generaal Klobuwkowsky nog in Indo-China vertoefde, werd aan die aanvallen van bestuurswege weinig aandacht geschonken, maar nauwelijks was deze met verlof vertrokken, of diens tijdelijke vervanger, Piquié, gaf naar luid van uit Indo-China gekomen berichten daaraan gehoor en Le Hoan zou nu zelfs voor het gerecht zijn gedaagd.

Klobuwkowsky gaf in een onderhoud met een medewerker van de Temps als zijne meening te kennen, dat de geheele zaak tegen Le Hoan op touw gezet zou zijn door zijne persoonlijke tegenstanders in de kolonie.

Onmogelijk is dit geenszins, waar men in verre landen, steunende op mindere bekendheid met de toestanden in gezaghebbende kringen, zoo dikwerf waarnaemt, dat de zaak op den achtergrond geschoven wordt voor den persoon.

INGEZONDEN.

Den Haag, 26 April 1910.

Geachte Redactie!

Men maakt mij opmerkzaam op een artikel, voorkomende in het Koloniaal Weekblad van 31 Maart i.l. en getiteld: De particuliere landerijen op Java. Inderdaad is dat hoofdartikel aan mijne aandacht ontsnapt.

Het stuk is den invloed niet ontgaan van de naderende Multatuli-huldiging. Het doet dan ook eene vrij groote aanhaling uit den Max Havelaar, dat boek, dat, volgens den schrijver van het hoofdartikel, „volgens de bekende spreekwijze eene rilling deed gaan door Nederland”.

Omdat, zooals uwe Redactie misschien weet, ik in de Nieuwe Courant deze maand een paar stukken schreef naar aanleiding van de naderende huldiging, zal zij het begrijpelijk vinden, dat het artikel mij belang inboezemt en dat ik haar dus vriendelijk vraag eene opmerking, in alle bescheidenheid, te mogen maken.

Ik stel op den voorgrond, dat ik in geen enkel opzicht wensch tegen te spreken, dat de toestand op

op korten afstand voor ons en maakte de inzittende heer zich klaar om ons te woord te staan. Natuurlijk waren wij er dadelijk bij om excuses te maken, maar daar de eigenaar van de auto alleen vergezeld was door zijn inlandschen chauffeur, er nog drie plaatsen onbezet waren en wij toch naar Radjamandala moesten, maakten wij gaarne van zijn vriendelijke uitnodiging gebruik, om zoover mede te rijden.

Nu konden wij bij het instappen onszelven een prettigen rit toewensen. Bijna geruischloos vloog de auto over den keurig onderhouden weg, van ons tweeën scheen hij zich niet veel aan te trekken, want het leek of de vaart nog sneller werd dan te voren, en wanneer niet de eigenaar een oogenblik zelf het stuur in handen had moeten nemen, omdat hij zijn chauffeur nog niet voldoende vertrouwd was de afstand, die ons van Radjamandala scheidde, onder gezellig gekout afgelegd, zonder dat wij er iets van gemerkt hadden. Nu waren wij op het laatste gedeelte nog een oogenblik aan ons zelve overgelaten, bemerkten daardoor plotseling, dat wij den rijweg, dien wij te voet zouden moeten inslaan, voorbij vlogen en weer was het, dat de vriendelijke onbekende terstond stopte, nu om ons af te zetten, zonder dat hij van eenige dankbaarheid ook maar iets wilde weten.

Een goede weg, onderhouden door eene naburige thee-onderneming, leidt van Radjamandala in ongeveer zuidelijke richting naar Tjipanas, welken weg wij tot hoogtepunt 322 zouden volgen, om daarna langs een op de kaart aangegeven voetpad dwars door het bosch, naar de Tji-Taroem te loopen.

Dank zij de snelle vaart in de auto was 't wandelen door de volkomen schaduwloze thee-onderneming nog eene aangename ontspanning. Straks als wij terugkeerden, zou het brandende zonnetje ons hoogst waarschijnlijk wel menig warm oogenblikje

de particuliere landerijen hoogst treurig is; ik heb daaromtrent geen ondervinding en geen voldoende kennis om juist, om billijk te kunnen oordeelen. Ik wil dan ook niets anders doen, dan onderzoeken in hoeverre de geachte schrijver — ik weet wie hij is, daarom kan ik gerust zeggen, geachte schrijver — zich terecht beroept op Multatuli, meer speciaal op den Max Havelaar.

In het aangehaalde gedeelte dan, vertelt Multatuli van de bij hem gekomen klagers, die door den Resident werden opgeroepen en dan kruipend voor de voeten van den mede tegenwoordigen Regent, om verschooning vroegen en hun klachten introkken. De roekeloze aanklagers werden dan met rottingslagen gestraft. Wat moest de Assistent-Resident doen, vraagt Multatuli, als den volgenden dag weer andere klagers zich bij hem aanmeldden, of als dezelfde klagers — let wel, trots de rottingslagen — terugkeerden en niettegenstaande hunne gedane intrekking, deze intrekking weder introkken? Moest hij ze niet liever weerhouden te klagen?

Tot zoover het aangehaalde gedeelte.

In het kort dus, het regende als 't ware klachten tegen den gevreesden Regent, klachten zoo veel en zoo erg, dat Multatuli in een spoedbrief vroeg, om den Regent „met den meesten spoed” te mogen opzenden naar Semarang. En dat alles reeds dadelijk, binnen een maand na de komst van Multatuli te Lebak!

Wat een toestand dus en dat alles echt gedocumenteerd door de bij Multatuli komende klagers, een toestand, die, zegt de schrijver van het hoofdartikel, „nog voor heden waar is”.

Laten we echter even opslaan den brief aan den Gouverneur-Generaal in ruste. Daar lezen we: Een gering Javanees beklagt zich niet gaarne over zijne hoofden.

En nu even den Max Havelaar nageslagen. Aan het slotgedeelte van het 5e hoofdstuk lezen we: Bovendien, van waar haalt de Europeesche beambte (bedoeld wordt de assistent-resident) de getuigen, die den moed hebben eene verklaring te doen tegen hun heer, den gevreesden Regent.

Inderdaad, te Lebak is destijds een WONDER geschied, n.l. voor wie weet hoe wantrouwig de inlander is, hoe lang het duurt eer een ambtenaar het vertrouwen van de bevolking bezit, hoeveel taal- en adatkennis daarvoor noodig zijn.

Maar voor hem, die dit niet weet, is het verhaal heelemaal geen wonder, en bij 't lezen daarvan voelt hij zich plotseling een beetje raar worden... hij begrijpt niet hoe... o, ja!... nu begrijpt hij, hij rilt... dat is een restantje van die oude rilling van Nederland!.....

Hoogachtend,

Uw dienstw. dienaar:
DE KOCK.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De Ingenieur, 1910. No. 17.

In het jongste nummer van De Ingenieur is in extenso opgenomen de zeer belangrijke rede van Prof. A. G. Lamminga, getiteld: „Beschouwingen over den tegenwoordigen stand van het irrigatiewezen in Nederlandsch-Indië”, uitgesproken bij de aanvaarding van diens ambt van hoogleeraar in de waterbouw-

bezorgen. Zoover het oog reikte, bedekten de kleine laag gehouden theestruiken den eenigszins golvenden grond, geen grasje, geen stukje onkruid was tusschen den aanplant te ontdekken, wel een bewijs, dat er aan deze onderneming zeer veel zorg werd besteed en toen we, na een tijdje loopens, aan den anderen kant van een heuveltje plotseling een druk gebabbel en gelach hoorden, daarna talrijke vrouwen druk aan den arbeid zagen, schaamden we ons bijna, dat wij hier misschien de eenigen waren, die niet werkten, maar voor ons genoeg eene wandeling gingen maken.

De vlijtige arbeidsters schenen ons echter die wandeling hoegenaamd niet te misgunnen. Wanneer wij ook maar door een enkel woord aanleiding gaven, klomk ons vrolijk haar „ka mana” na, maar er waren ook enkele brutaaltjes onder, die veelbetekenend vroegen „Ka Tji Panas djoeragan?”, waarop wij onbewust bevestigend antwoordden, om dan met een spottend gelach achtervolgd te worden. Eerst later zouden wij begrijpen waarom zij dat antwoord zoo lachwekkend vonden.

Al meer in prettiger stemming, door het over en weer gescherts in den theetuin, volgden wij met genoegen den weg naar Tjipanas verder, kwamen, na het verlaten van de onderneming, in een mooi schaduwtuyn bosch, waar de weg al slingerend in een ravijntje afdaalde. Reeds boven was het gezellige gemurmel van het daar beneden stroomende beekje te hooren, geen ander geluid stoorde nu de stilte in het bosch en onder den invloed van die zachte muziek reeds kalmer gestemd, zetten wij ons aan den oever van het kristalheldere riviertje een oogenblik tot rusten neder en keken met stil genoegen naar het gezellig gedartel der golfjes, die tusschen grotere en kleinere steenen heen zich fonkelspattend spoeden naar een hun onbekend gebied.

(Wordt vervolgd.)

kunde aan de Technische Hoogeschool te Delft, den 12 April 1910.

De schrijver geeft een duidelijk overzicht van hetgeen sedert 1885 — het jaar van oprichting der „Irrigatiebrigade“ — is tot stand gebracht en welke werken nog onderhanden zijn. Tot het „algemeen plan“ behoorden 19 irrigatiewerken; daarvan zijn thans elf voltooid en in exploitatie; vijf er van zijn nog onderhanden; van twee is afgezien en een er van is gestaakt. Het gestaakte werk betreft de bevoeiing der Solovallei, waaraan in 1893 werd begonnen en in 1898 de uitvoering op last van minister Cremer geschorst. De twee werken, van wier uitvoering werd afgezien, zijn de bevoeiing uit de Loesirivier in de afd. Grobogan (res. Semarang) en de bevoeiing van het Sindangpitoegedebied in de res. Jogjakarta. De vijf werken van het „algemeen plan“ van 1891, welke nog niet voltooid zijn, zijn de volgende:

De Indramajoe-vlakte; de afdeling Pamalang; de afdelingen Magetan en Ngawi (Madioen); de vlakte van Zuid-Bagelen en de Serajoe-irrigatie. Omtrent deze vijf werken kan — volgens Prof. L. — in het algemeen worden opgemerkt, dat de langzame voortgang daarvan voor een deel samenhangt met wisselende inzichten omtrent de wenschelijkheid der uitvoering.

De elf werken van het „algemeen plan“, welke voltooid en in exploitatie gebracht zijn, beslaan tezamen eene oppervlakte van 191.400 bouw. Het zijn de Tjibe, Babakan, Kaboejatan, Pemalie, Tjomal-Tjajaban, Demaksche, Kening-, Pategoewan, Pekalen-, Sampejan- en Manggiswerken, gelegen het 1e in de Preanger, het 2e en 5e in Pekalongan, het 6e in Semarang, het 7e in Rembang, het 8e en 9e in Pasoeroean, het 10e in Bezoeki en het laatste in Kedoe.

Buiten meergenoemd „algemeen plan“ zijn echter nog 4 belangrijke werken aangevangen, nl. de bevoeiing uit de Tjoedjong; id. uit de Brantasrivier; id. uit de Djengellokrivier en de bevoeiing van Zuid-Djember; en drie voltooid, en wel de Tangsiwerken in Kedoe en de Molek- en Kedoengkandangwerken in Pasoeroean, welke voltooidde werken betrekking hebben op 18.400 bouw.

Tusschen de jaren 1885 en 1907 kwamen voor eene oppervlakte van 210.000 bouw de voorgenomen werken gereed, waarvoor volgens benadering een bedrag van f 21.000.000 werd uitgegeven; gemiddeld per jaar geeft dit een verwerkt bedrag van 1 miljoen. Daarbij komt een verwerkt bedrag van 10 miljoen voor de nog onderhanden zijnde werken; slaat men dit bedrag, om tot een overzicht te kunnen komen, ook om over de 22 jaren, zoo wordt het per jaar verwerkte bedrag f 1.450.000, of, met inbegrip van de 17 miljoen uitgegeven voor de Solovallei-werken, rond f 2.250.000 per jaar. Volgens Prof. L. is dit laag, er had z.i. meer gedaan kunnen worden, het verkregen resultaat na ruim 20 jaren van inspannenden arbeid had grooter kunnen zijn. Veel zal nog moeten gedaan worden, alvorens op Java (om van de Buitenbezittingen niet te spreken) het bevoeiingswezen tot zoodanigen graad van ontwikkeling zal zijn gebracht, als bereikbaar is en als behoort te worden bereikt.

De opinie van Prof. L. omtrent de rentabiliteit der op Java aangelegde irrigatiewerken is, dat daaromtrent met zekerheid niet veel te zeggen is, omdat te weinig gegevens bestaan; door voorstanders zijn de voordeelen overdreven, door tegenstanders zijn ze te gering voorgesteld. Hij besluit: „Indien we als koloniseerende natie onzen plicht behoorlijk zullen vervullen, zoo zal de zorg voor de openbare werken, waarvan die voor irrigatie zulk een belangrijk deel vormen, ten volle moeten worden aanvaard. En daarin zal dan ook ons voornaamste recht op het bezit dier rijke landen wortelen; ons voornaamste verweermiddel tegen de begeerlijkheid van andere natiën zal moeten gevonden worden in het goede beheer der koloniën, blijkende onder meer uit de voortdurende zorg tot verbetering, ook van het materieele welzijn van den inboorling.“

De Katholieke Missiën.

Afl. 6 van den loopenden jaargang van de Katholieke Missiën bevat een overzicht van de missie onder de heidenen van Oost-Flores, door Pr. A. J. van Aernsbergen, missionaris. We lezen in dat stuk o.m. dat het uitgangspunt der evangelie-prediking onder het heidensche volk van Oost-Flores de missiepost te Larantoea is, doch oorspronkelijk was deze statie niet bedoeld als missie onder de heidenen. Toen in 1859 het Portugeesch gebied op de Solor-eilanden en Flores onder Nederlandsch bestuur kwam, werd aan het apostolisch vicariaat van Batavia de zorg overgedragen voor de inlandsche katholieken dier streken, wier aantal destijds op 9000 werd geschat. Toen later de missionarissen de christen-kampongs verzorgd zagen, namen zij met kracht de evangelisatie der heidensche bevolking ter hand. De kampongs

Lebao en Waibaloen, bij Larantoea, zijn tegenwoordig grootendeels christen; van andere hoort men dat ze zullen volgen.

Aardige foto's zijn aan het artikel toegevoegd; typisch is de „Inlandsche weefster op de bergen.“

Katoen-cultuur in de Ned. Koloniën.

No. 24 van het Orgaan der Vereeniging ter bevordering der katoencultuur in de Nederlandsche Koloniën bevat het Verslag van het Bestuur, uitgebracht aan de Algemeene Vergadering van 6 April jl. Het is gesteld in een vrij opgewekten toon. Zoo lezen we o.a.: „Nog heeft Indië geene beteekenis in de rij der katoen-produceerende landen, nóg is er geen algemeene prikkel om katoen te telen en toch..... toch zijn er moedevende verschijnselen, welke, bedriegen zij ons niet, op een eindelijk welslagen heenwijzen en ons daarom niet doen verflauwen in onze verwachting, dat ook voor onze koloniën de tijd komt, enz.“ Verder brengt het Bestuur hulde aan Prof. M. Treub, den voormaligen Directeur van Landbouw, die in zoo menig opzicht van zijn sympathie blijken gaf, terwijl het overtuigd is, dat door zijn opvolger, den heer Lovink, aan de katoencultuur eveneens alle aandacht gewijd zal worden. Met erkentelijkheid wordt ook gewag gemaakt van den vooruitgang op sommige West-Indische eilanden. Op St. Eustatius is het, dank zij ook het beleid en de medewerking van den gezaghebber, den heer Van Grol, de katoencultuur, die het eiland z'n welvaart weder teruggeeft.

Het door den heer R. A. de Monchy jr. ondertekende verslag eindigt: „Het eerste lustrum onzer Vereeniging is ten einde. 't Was in hoofdzaak nog maar een arbeid der voorbereiding. Moge bij 't einde van 't tweede lustrum reeds sprake zijn van een gestadigen arbeid der bereiding van den Indischen bodem voor een steeds loonender katoencultuur!“

De Indische Mercur.

No. 16 bevat de navolgende bijdragen: Het ontwerp van wet op de Naamlooze Vennootschappen, toegelicht door Mr. Dr. H. P. de Wilde. — Moderne hulpmiddelen van den houtaankap en de toekomst van houtcontractanten in Nederlandsch-Indië, door H. J. Kerbert. — De rubbercultuur in Ned-Indië. — Het nieuwe havenplan voor Soerabaja. — Het verbruik van buitenlandsche bladtabak in de Vereenigde Staten in het kalenderjaar 1908. — Electrocultuur ten dienste der suikerindustrie. — Kultuurberichten. (Vezelcongres te Soerabaja. — Het verkoopen van ondernemingen aan Engeland. — De Regeering en de „particuliere landen“ op Java. — Terugkoop van het particulier land Kandanghauer. — Besprekingen over het ontwerp koelie-ordonnantie van Blommestein). — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Bandera Wolanda.

Het jongste nummer (51) geeft o.m. het begin van eene beschouwing over de schermkunst der Menangkabau-Maleiers, bij hen bekend onder de namen mamantjak en bersilat. Volgens den schrijver vindt deze schermkunst in de laatste jaren ook buiten de Westkust van Sumatra meer belangstelling, getuige de vertooningen op de jaarlijksche tentoonstellingen. „Ook de bersilat-voorstelling der Stovianen, élèves Inlandsche artsen, gedurende de Juliana-feesten mochten in den smaak van de vele toeschouwers vallen.“ De schr. treedt voorts uitvoerig in bijzonderheden en zegt, resumeerende, dat mamantjak en bersilat in zich vereenigen: de danskunst, de gymnastiek en de kunst van worstelen, boksen en schermen op verscheidene wapens.

Jaarboek van het Mijnwezen.

Ter Landsdrukkerij te Batavia is verschenen, de 37e jaargang van het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië; het loopt, in afwijking van vorige jaren, over een tijdvak van anderhalf jaar, nl. van 1 Juli 1907 t.m. ult. December 1908. Hiertoe werd besloten teneinde in den vervolge een duidelijk beeld te kunnen geven over volle kalenderjaren der werkzaamheden van den dienst van het Mijnwezen.

Het is natuurlijk niet mogelijk een overzicht van den ganschen inhoud van dit Jaarboek te geven, alleen een beknopt overzicht van het medegedeelde omtrent Inlandsche ontginningen in den Indischen Archipel, vinde daarom hieronder een plaats.

In het Gouv. Sumatra's Westkust bestonden in 1907 goudwasscherijen in de afdelingen Ajer Bangis en Painan der res. Padangsche Benedenlanden, en de afd. Loebok Sikaping der res. Padangsche Bovenlanden. Er werden 6 K.G. goud gewonnen ter waarde van f 7456.—

In 1908 werden uit dezelfde afdelingen een ongeveer even groote hoeveelheid verkregen en bovendien van de afdelingen Sawah-Loento, Sidjoendoeng en Boea eenige K.G., die op de passars werden verhandeld.

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek Barentszstraat

TELEF. 1769.

:- PETROLEUMKACHELS. :-

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.

DEN BOSCH, Vughterstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S ORGELS.

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.

VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p.j. af.

SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

TECHNISCH HANDELSBUREAU

E. CHAULAN

TELEPHOON 6216.

TELEPHOON 6216.

2e Sweelinckstraat 73 - 's-Gravenhage.

De nieuwste onderdeelen en accessoires voor
AUTOMOBIELEN.

Vertegenwoordiger voor Auto-Omnia, Parijs.

Elastieken Kousen uit Europa's te fabriek, volgens verklaring der gebruikers, het langst van alle soorten elastisch blijvend, per paar f 3.75, vanaf no. 9 f 4.25. Hospitaaldoek 1e kw. f 1.75 p. meter. Thermogènewatten f 0.65. Koorts-thermometers met controlebewijs f 0.60, Breukbanden dubbel f 2.25, enkel f 1.25. - Houtwolmatrassen f 2.25, Luchtkussens en Ondersteken in huur à f 1.— p. maand. „DE GEDE“, Witte de Withstraat 20. Telefoon 6033.

PIERRE SCHREINER

- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -

TELEFOON 1864 - DEN HAAG

:- AMEUBLEMENTEN. :-

LANDMETER

of GENIE-OFFICIER gevraagd voor Pad. Boven-

landen, (8 maanden werk). Kennis Maleisch.

Schriftl. off. met phot.; opgave Salaris,

qualific., aan HUNDESHAGEN, Amsterdam,

Marnixstraat 354.

BRENGT EEN BEZOEK AAN

BOEATAN

Heulstraat 19 -:- DEN HAAG.

In het landschap Blimbing van de onderafd. Boven Kampar werd door de bevolking tin gewasschen. Het verkregen erts wordt tegen f 40.— de pikol door het Gouvernement ingekocht. De opbrengst was in 1907, 97.27 pikol tegen 80.84 in 1906. In 1908 werd deze ontginning bijna geheel gestaakt als gevolg van zeer gunstigen oogst op de ladangs.

Palembang. Door de bevolking werden in 1907 4 steenkolenontginningen gedreven in de onderafd. Lematang Iir. Totaal werden 3888 ton naar Palembang afgevoerd, die alle plaatsing vonden tegen f 5 de ton. In 1908 leverden dezelfde ontginningen slechts 1355 ton kolen, welke f 5420.— opbrachten.

Westerafdeeling van Borneo. De opbrengst van de inlandsche en Chinese goudgraverijen en wasscherijen was ook in 1907 weer minder dan het vorige jaar en wel 301.50 thail van 54 gram. In 1908 trad weer eenige verbetering in en werden 472 thail gewonnen. De prijzen varieerden van f 72 tot f 80 per thail.

De steenkolendelving in de Embauskreek (Sintang) en in Salimbau voor inlandsche rekening bracht in 1907, 16700 en 1427 pikols op, die gezamenlijk te Sintang en Pontianak werden verkocht. In 1908 bedroeg de gezamenlijke opbrengst 13992 pikol.

In de afdeeling Landak worden nog steeds diamanten gewonnen. In 1907 werden ca. 600 karaat uitgevoerd, ter waarde van f 14000.—, en in 1908 eveneens ca. 600 karaat, ter waarde van f 12000.— Goud leverde deze afdeeling slechts heel weinig, t.w. 10 thail in 1907.

Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. In de afd. Berouw treft men een 4-tal steenkoolontginningen aan; in 1907 werden 9335 ton steenkool afgevoerd tegen 10603 in 1906. In 1908 daalde de productie verder tot 7264 ton. In de afd. Martapoera worden eveneens steenkolen gedolven. De opbrengst was in 1907 2089 ton. In 1908 steeg de productie tot 3648 ton. Diamantlicentien werden in deze afdeeling in 1907, 12073 gedebiteerd en 8351 in 1908. Naar schatting bedroeg de opbrengst der diamanten in 1907 en '08 respectievelijk f 76500.— en f 52000.— Ook wordt in deze afd. eenig goud gewonnen; een ruwe schatting geeft een waarde van f 8000 in 1907 en f 5400 in 1908.

Vereeniging van de Krijgswetenschap.

De jongste aflevering van het orgaan der hiergenoemde Vereeniging bevat het verslag der Vergadering van 11 Maart jl., waarin de luitenant W. G. van Hoogenhuize een voordracht hield, getiteld: Zes maanden bij de expeditionaire troepen in Djambi. De dagbladen gaven van deze lezing reeds uitvoerige verslagen, zoodat dezerzijds slechts de aandacht behoeft gevestigd op de verschijning in druk. Toch wijzen wij er op, dat het verslag meer geeft dan uit den titel is op te maken, want behalve eene beschrijving der expeditie van 1903, bevat het een kaartje, een overzicht der geschiedenis en veel wetenswaardigs omtrent land en volk van Djambi.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

Concept-notulen der Hoofdbestuursvergadering.

gehouden te 's-Gravenhage, in het gebouw Heulstraat 17, op Zaterdag 23 April 1910, des namiddags ten 2½ ure.

Aanwezig zijn de heeren C. R. Bakhuizen van den Brink, Voorzitter; A. B. J. Prakken, Onder-Voorzitter; A. A. C. Harting, Penningmeester; E. van Assen, Secretaris, alsmede de navolgende leden: Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher, 's-Hage; Mevrouw J. E. van Oeveren-Van Schaik, Utrecht; Th. Almerod, Amsterdam; J. H. Calmeyer, Apeldoorn; T. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn; J. C. van Reijn, Breda; F. E. Luitjes, Nijmegen; Th. J. A. van Zijl de Jong, Zutphen.

Schriftelijk hadden zich verontschuldigd: Mr. H. Smeenge, Amsterdam; Prof. Mr. J. E. Heeres, Leiden; L. A. H. Lamie, Arnhem.

Afwezig was Jhr. Mr. J. L. W. von Weyler, Rotterdam.

De afwezigheid van den heer L. A. H. Lamie werd in verband gebracht met de veertigjarige herdenking op heden der expeditie naar de kust van Guinea, waaraan door hem als adelborst was deelgenomen en naar aanleiding waarvan hij de Koninklijke onderscheiding der Militaire Willemsorde ontving.

Besloten wordt den heer Lamie telegrafisch de gelukwenschen van het vergaderend Hoofdbestuur aan te bieden.

De Voorzitter opent de vergadering en heet alle leden welkom.

De notulen der vorige Hoofdbestuursvergadering worden voorgelezen en goedgekeurd.

I. De agenda op den voet volgende, merkt de Voorzitter op, dat het jaarverslag der Vereeniging over het jaar 1909 werd opgenomen in de nummers 5, 6 en 7 van het Koloniaal Weekblad van dit jaar en den leden dus de gelegenheid werd aangeboden

om van den inhoud daarvan op hun gemak kennis te nemen.

Hij twijfelt niet, of ook de leden zullen zich hebben overtuigd van het feit, dat dit verslag op zekeeren vruchtbaren arbeid wijst.

In het algemeen kan worden gezegd dat het streven en de arbeid onzer Vereeniging meer en meer buiten af de aandacht trekken, hetgeen onder meer kan blijken uit de verschillende uitnodigingen tot medewerking, welke tot ons kwamen van verschillende instellingen en lichamen als van het Groene Kruis, Oranje Kruis, van de Multatuli-Vereeniging, van het Comité der Huisvlijtentoonstelling te Scheveningen, enz.

Ook het Koloniaal Weekblad blijkt meer en meer te worden geraadpleegd.

De verslagen der afdeelingen Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, den Haag, Leiden, Nijmegen en Utrecht, welke zijn opgenomen in de Nos. 10, 11, 12, en 14 van het Koloniaal Weekblad 1910, klinken somtijds wel somber, doch er zijn tal van aanwijzingen aanwezig, die op meerdere actie wijzen.

Aangezien deze verslagen geen aanleiding geven tot opmerkingen van de zijde der leden, worden zij goedgekeurd.

II. De Voorzitter leest vervolgens voor de geldelijke verantwoording over het jaar 1909, welke sluit met een bedrag aan inkomsten en uitgaven van f 5054.32, terwijl het saldo op ult. December 1909 bedraagt f 897.26.

De balans sluit met een bedrag aan inkomsten en uitgaven van f 4578.60.

De Voorzitter licht deze bescheiden toe.

Besloten wordt de verantwoordingsstukken te stellen in handen van de Verificatie-Commissie, ten einde daarna de goedkeuring van de aanstaande algemeene vergadering te vragen.

III. Blijkens het verslag van het fonds tot ondersteuning aan personen, commissiën en instellingen over het jaar 1909 sluit de rekening met een bedrag van f 165.01, terwijl het saldo op 3 December 1909 van dat jaar bedroeg f 139.71.

De Voorzitter licht de verschillende posten nader toe en zegt, dat, waar door zoovele instellingen en lichamen onze medewerking wordt gevraagd, wij onzen geldelijken steun niet kunnen onthouden en dus wel het een en ander zullen moeten bijdragen.

Zulks zal ook vermoedelijk wel het gevolg zijn van de uitnodiging van het Oranje Kruis-Comité, die, namens Z. K. H. den Prins der Nederlanden, tot ons werd gericht, ten einde deel te nemen aan de uitvoerende maatregelen, die genomen zullen worden ten opzichte van het Reddingswezen en het verleenen van eerste hulp bij ongelukken, en waarin ook onze koloniën zijn betrokken.

De Voorzitter zal in de aanstaande vergadering van dat Comité op 28 April 1910 onze Vereeniging vertegenwoordigen.

Voorts werd eenige geldelijke belangstelling getoond aan de Multatuli-Vereeniging en aan het Comité der Huisvlijtentoonstelling te Scheveningen in den zomer van dit jaar.

Ten einde den heer Elbert, politie-ambtenaar te Paramaribo, in staat te stellen aldaar zijne betrekking weder te aanvaarden, werd hem op den 29en April 1909 een renteloos voorschot verleend, groot f 125.—

De terugbetaling heeft nog niet plaats gehad, doch blijkens een ontvangen schrijven van den Gouverneur van Suriname d.d. 4 Maart 1910 No. 19 Afd. B is de terugbetaling verzekerd en kan de afwikkeling dezer aangelegenheid dus tegemoet worden gezien.

Ten behoeve van de noodlijdenden te Kaliwoengoe kon, in vereeniging met de actie van den heer van Heuven te 's-Hertogenbosch, eene som van f 1331.63½ aan onzen vertegenwoordiger te Batavia worden overgemaakt.

IV. Het verslag der Studie-Commissie is ter opname in het Koloniaal Weekblad verzonden.

In verband met het feit, dat de werkzaamheid dezer Commissie geheel lag op een voor vele leden nieuw terrein, bepaalde die werkzaamheid zich voorschijns tot het nemen van voorbereidende maatregelen en de noodige voorzieningen.

Niettemin beijvert de Commissie zich om de belangen van de jongelieden, waar dit gevraagd wordt, naar vermogen te behartigen.

Enkele leden ontvingen de studeerenden ten hunnen huize, ten einde hen in staat te stellen ook van het Nederlandsch familieleven te kunnen genieten.

Het ligt in de bedoeling der Commissie om zich, ten aanzien van een jonger uit Indië komend geslacht, te verstaan en in overleg te handelen met Dr. Hazeu te Batavia.

V. De Nijverheids-Commissie is thans in volle actie en zeer ijverig bezig aan de uitwerking van een plan, hetwelk zij den Minister van Koloniën hoopt voor te leggen. Intusschen is van den Minister van Koloniën ontvangen de missive van 1 April 1910 No. 38, Afd. A I, blijkens welke Z.E., in verband met bij de Indische regeering bestaande plannen, onze Vereeniging niet in aanmerking kan brengen voor de destijds gevraagde subsidie van f 2500, aangevraagd voor de vorming van inlandsche jongelieden van aanleg tot voorgangers in kunstvlijt enz.

Naar aanleiding van de uitnodiging van het Comité der Scheveningsche Huisvlijtentoonstelling tot

medewerking, werd vanwege het Hoofdbestuur deelgenomen voor een bedrag van f 25.— in het Waarborgfonds, met welke handeling de vergadering zich vereenigt.

VI. Ten aanzien van het informatiebureau en zijn actie, deelt de Voorzitter o. m. mede, dat thans het geschrift over den werkring van den Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur in Indië ter perse is, terwijl in bewerking zijn twee gelijksoortige werkjes betreffende den dienst van den Ingenieur in Indië en betreffende den Geneeskundigen Dienst, zullende op die wijze worden voortgegaan, in de hoop op toekenning der Regeeringssubsidie ook in 't vervolg.

VII. Van het legaat Post is nog nominaal gedeponeerd een bedrag van f 3000 bij de Ned. Bank. Hiervan is f 1200 bestemd voor de aflossing der leening groot; f 5000, 152 aandeelen (119 in 1902, 27 in 1909 en 6 in de verlopen maanden van 1910) ieder groot f 25 werden verzilverd, zoodat nog f 1200 moet worden betaald.

VIII. Bij de behandeling van het onderwerp Het Koloniaal Weekblad, brengt de Voorzitter uitvoerig in herinnering de wijze, waarop de zaken zijn gelopen.

Aan de Uitgevers moet tot en met 31 Aug. 1910 f 37.50 per wekelijksche oplaag worden betaald, als bijdrage in de exploitatiekosten van het orgaan, en deze uitgaaf is te bezwaren voor de vereeniging.

De heer Prakken licht daarbij toe, hetgeen in verband met het bovenstaande door het Dag. Bestuur is verricht en zegt bereid te zijn ten opzichte van deze aangelegenheid zijne beste krachten ter beschikking van de vereeniging te stellen.

Met het oog op den stand der kas, stelt de voorzitter voor, dat de vergadering het Dagel. Bestuur machtigt aan de N. V. Electriche Drukkerij „Luctor et Emergo” mede te deelen, dat zij het met haar gesloten contract na ultimo Augustus van dit jaar niet zal verlengen, en verder te handelen zooals de omstandigheden zullen vorderen.

Op de aanstaande algemeene vergadering in Juli a.s. zal het Dag. Bestuur dan van de uitkomsten zijner bemoeiingen en van zijne voorstellen mededeeling doen.

De vergadering verklaart bij deze die machtiging te verleenen.

IX. De Voorzitter leest voor de voorloopige begroting voor het jaar 1911, welke aan inkomsten en uitgaven een bedrag aanwijst van f 5790, zoodat de daaraan verbonden toelichting van den penningmeester. Bij deze begroting is er op gerekend, dat de Regeeringssubsidie in dat jaar wordt verlengd. Beide bescheiden zullen in het Kol. Weekblad worden geplaatst.

X. Ingevolge art. 11 van het huishoud. reglement treedt jaarlijks 1/3 der hoofdbestuursleden af. De aftredenden zijn terstond herkiesbaar.

Aan de beurt van aftreding zijn:

a. voor Den Haag: de heeren C. R. Bakhuizen van den Brink, die zich niet herkiesbaar stelt; E. van Assen en A. A. C. Harting, die zich herkiesbaar stellen;

b. voor Rotterdam: de heer Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weyler, thans te Den Haag woonachtig;

c. voor Utrecht: mevrouw J. E. van Oeveren—van Schaik, die zich herkiesbaar stelt.

Hoewel van alle zijden wordt aangedrongen den heer Bakhuizen van den Brink te bewegen zich alsnog herkiesbaar te stellen, meent deze te moeten volharden bij zijne eenmaal genomen beslissing, die, naar zijne meening, niet tot schade van de vereeniging zal blijken te zijn.

Besloten wordt, dat het hoofdbestuur aan de jaarlijksche algemeene vergadering de navolgende dubbeltallen candidaten voor het Hoofdbestuur zal voorstellen:

a. vacature C. R. Bakhuizen van den Brink: Mr. J. H. Abendonon en L. J. C. van Es;

b. vacature E. van Assen: E. van Assen en A. A. C. Harting;

c. vacature A. A. C. Harting: A. A. C. Harting en E. van Assen;

d. vacature Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weyler, die intusschen Rotterdam verlaten heeft: D. H. Havelaar en Z. G. Ph. Marcella;

e. vacature mevrouw J. E. van Oeveren—van Schaik: mevrouw J. E. van Oeveren—van Schaik en mevrouw J. W. Weustman—Luitjes.

XI. Ten opzichte van de benoeming der leden in de commissie, die belast is met de opname der kasgelden en bezittingen vereeniging, wordt besloten de zelfde heeren uit te noodigen, die thans in de commissie zitting hebben, en die reeds zoo dikwijls die taak op zulk eene uitstekende wijze hebben vervuld, n.l. de heeren: A. H. G. Fokker, Mr. J. H. Andries en W. van der Zijl, en als plaatsvervangende leden de heeren: A. K. Nolthenius, A. B. J. Prakken en L. A. Martens.

XII. Met algemeen goedvinden wordt bepaald, dat de jaarlijksche algemeene vergadering dit jaar zal plaats hebben te Den Haag, op Zaterdag 9 Juli 1910, des namiddags ten 2¼ uur.

XIII. De gewijzigde Huishoudelijke Reglementen van de afdeelingen Amsterdam en Nijmegen hebben geen aanleiding gegeven tot bijzondere opmerkingen en worden bij deze goedgekeurd.

Niets meer aan de orde zijnde wordt de vergadering gesloten.

E. VAN ASSEN, Secretaris.

Van het Departement van Koloniën werd ontvangen en ter leestafel Heulstraat 17 gelegd het „Leerplan voor de opleidingsscholen voor inlandsche ambtenaren“.

Van de Afdeling 's-Gravenhage.

Aan de leden wordt kennis gegeven, dat het inlichtingsbureau en de leestafel op 1 Mei a.s. is overgebracht van de Heulstraat 17, naar de

Laan van Meerdervoort 195.

1ste étage (boven het restaurant).

Namens het Bestuur:

R. A. J. VAN DELDEN, Secretaris.

Van de Nederl. Afdeling der Nederl.-Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw.

Openbare Vergadering op Maandag 2 Mei, 's avonds 8 uur, in het café Hollandais, Groenmarkt, 's-Gravenhage.

Onderwerp: „De herleving der Koffiecultuur op Java“, toegelicht door lichtbeelden.

Spreeker: Dr. P. J. S. Cramer, laatstelijk chef der Afd. Botanische Laboratoria van het Departement van Landbouw te Buitenzorg.

Er zal gelegenheid gegeven worden voor debat of het vragen van inlichtingen.

Toegang vrij.

Het bestuur maakt dankbaar gebruik van het welwillende aanbod van Dr. Cramer, tijdens zijn kort verblijf in Nederland op zijne doorreis naar Suriname, op dezen avond mededeelingen te doen, gegrond op des sprekers rijke ervaring aan proefstations en elders op Java over een voor velen in den lande en de kolonie zoo hoogst belangrijk onderwerp.

P. J. VAN HOUTEN, Voorzitter. S. STIBBE, Secretaris.

Toegangsbiljetten zijn te bekomen bij den secretaris van het Hoofdbestuur, Heulstraat 17, 's-Hage.

Jaarverslag der Studie-Commissie van de Vereeniging „Oost en West“ over het jaar 1909.

Aanbieding. Ingevolge al. 2 art. 8 van het Reglement voor de Studie-Commissie, wordt aan het Hoofdbestuur het verslag over het jaar 1909 aangeboden.

Doel der Commissie. Aangezien gaandeweg meer jongelieden uit de Nederlandsche Koloniën naar Nederland komen om er opvoeding en onderwijs te genieten, of hunne studiën te voltooien en vooral jongelieden van inlandsche afkomst, in Nederland aangekomen, voor allerhande moeilijkheden komen te staan, meende het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West“, dat het gewenscht ware en het geheel op haar weg lag, om, door middel eener Commissie uit de leden der Vereeniging, de belangen der jongelieden te behartigen en hen, zoo noodig, met raad en daad ter zijde te staan.

Bestuur. In de vergadering, welke op 13 Februari 1909 te 's-Gravenhage, in het gebouw der Vereeniging, werd gehouden, werd het bestuur der Commissie samengesteld uit de navolgende heeren nl.: Eere-Voorz.: Prof. Dr. J. H. C. Kern te Utrecht. Bestuur: Prof. Mr. J. E. Heeres te Leiden, Voorzitter; Mr. C. Th. van Deventer te 's-Hage, Onder-Voorzitter; Mr. Th. B. Pleyte te Amsterdam, Secretaris-penningm.; Mr. J. H. Abendonon te 's-Hage; E. van Assen te 's-Hage; Prof. Mr. D. van Blom te Delft; D. H. Havelaar te Rotterdam; H. H. van Kol te Voorschoten; Prof. Ch. A. van Ophuijsen te Leiden; Dr. H. F. Roll te Hilversum; Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje te Leiden.

Vergaderingen. In het verslagjaar werden 3 vergaderingen te 's-Gravenhage gehouden, n.l.:

- a. 13 Februari 1909; b. 3 April 1909; c. 28 October 1909.

Finantieel beheer. Bij gebleken noodzakelijkheid kan de Studie-Commissie beschikken over een door het „Kernfonds“ te Batavia toegekende toelage van f 250.—, alsmede een bedrag van f 50.— van het Hoofdbestuur.

Op het einde van het verslagjaar was over die gelden echter nog niet beschikt. *)

Correspondent. Tot Dr. Hazen te Batavia, aan wien van de oprichting der Studie-Commissie werd kennis gegeven, werd de uitnodiging gericht in Indië als correspondent der Studie-Commissie op te treden.

Dr. Hazen, die voor het doel der Commissie veel gevoelt, is, zooals bekend, door de Indische Regeering aangewezen, om, desgewenscht, toezicht te houden op de opleiding van inlandsche jongelieden, en om aanzienlijken inlanders, zoo dezen dit verlangen, raad te geven omtrent de opvoeding hunner zonen.

De betrokken hoofden van Gewestelijk bestuur zijn met deze opdracht in kennis gesteld, met de uitnodiging om de belanghebbenden, die bijzondere plannen hebben met hunne kinderen, er op te wijzen, dat het wenschelijk ware om reeds op jeugdigen leeftijd, vóórdat het zevende levensjaar is ingetreden, ter zake met den adviseur in overleg te treden.

Er zijn derhalve wel waarborgen aanwezig, dat de Studie-Commissie, zich tot den heer Hazen wendende, de beste inlichtingen van dezen zal verkrijgen.

*) Zijn thans ontvangen.

Werkzaamheid. Nadat in de Vergadering van 13 Februari 1909 besloten was, dat de Studie-Commissie hare hulp zou aanbieden aan jongelieden van inlandsche afkomst in Nederland studeerende en hare bemiddeling ter beschikking stelde voor toezicht op de studie, werd van de oprichting der Studie-Commissie kennis gegeven aan Zijne Exc. den Minister van Koloniën, aan de Regenten-Vereeniging, de Vereeniging Boedi Oetomo, Pangzoeki Malayoe, en de vereeniging Tiong Hwa Hwee Kwan in Nederlandsch-Indië, alsmede aan den Regent van Demak, den Majoor der Chineezzen te Semarang, den hoofdredacteur van de Locomotief, terwijl het in de bedoeling lag om van ieder der in Nederland studeerende jongelieden alle gegevens te verzamelen, welke dienstig konden zijn voor het doel, hetwelk de Studie-Commissie zich voor oogen had gesteld.

In de Vergadering van 3 April 1909 kwam het Huishoudelijk Reglement tot stand, hetwelk is opgenomen in No. 19 van het Koloniaal Weekblad 1909, zoodat daarnaar kan worden verwezen.

Algemeen overzicht. In verband met het feit, dat de werkzaamheid der Studie-Commissie geheel lag op een voor vele leden geheel nieuw terrein, bepaalde die werkzaamheid in het verslagjaar zich uit den aard der zaak voorshands tot het nemen van voorbereidende maatregelen en de noodige voorzieningen.

Niettemin beijverde de Commissie zich om de belangen van de jongelieden, waar dit gevraagd wordt, naar vermogen te behartigen.

Enkele leden ontvangen de studeerenden ten hunnen huize, ten einde hen in staat te stellen ook van het Nederlandsche familieleven te kunnen genieten.

Zonder opdracht van ouders, voogden of verzorgers der jongelieden evenwel, is de Commissie niet in staat, om in sommige aangelegenheden op eenigszins belangrijke wijze in te grijpen, hetgeen in sommige gevallen zeker in het nadeel der jongelieden moet worden geacht.

Het ligt thans in de bedoeling der Commissie om zich, ten aanzien van een jonger uit Indië komend geslacht, te verstaan en in overleg te handelen met Dr. Hazen te Batavia.

Namens de Studie-Commissie:

(w.g.) Mr. J. E. HEERES, Voorzitter. E. VAN ASSEN, Secretaris.

Van het Informatie-Bureau:

Candidaten Indische ambtenaren.

De aandacht wordt gevestigd op een in de Staatscourant van 21 dezer voorkomende mededeeling van de commissie tot voorbereiding van de aanwijzing in 1910 van candidaat Indische ambtenaren.

Uit die mededeeling blijkt o. m. dat in dit jaar 37 jongelieden als candidaat Indisch ambtenaar kunnen worden aangewezen, naar de bepalingen van het besluit op de Indische bestuursopleiding.

De Staatscourant bevat de eischen, waaraan zij, die voor aanwijzing in aanmerking wenschen te komen, moeten voldoen.

Sollicitanten moeten zich vóór 15 Juni schriftelijk, met opgaaf van hun adres, bij de commissie aanmelden (adres: den secretaris, mr. G. A. Scheltas, Nassaulaan 2b, 's-Gravenhage) onder overlegging van de stukken, in de Staatscourant vermeld.

Voor het vereischte geneeskundig onderzoek hebben de sollicitanten zich zoo spoedig mogelijk schriftelijk te wenden tot de geneeskundige comm. van het Dep. van Koloniën, Laurens Reaelstraat no. 7 te 's-Gravenhage, met opgaaf van hun adres en mededeeling, dat keuring voor het candid. Indisch ambtenaarschap wordt gevraagd. Het is zeer gewenscht, dat de aanvragen om keuring vóór 27 Mei worden gedaan. Ten slotte wordt de aandacht van belanghebbenden nadrukkelijk er op gevestigd, dat na 14 Juni inkomende aanmeldingen onherroepelijk als te laat ontvangen ter zijde gelegd zullen worden.

Leerjaar Suriname.

Aan een openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Paramaribo, waarvan de hoogste drie klassen overeenkomen met een hogere burgerschool met 3-jarigen cursus, kan geplaatst worden een onderwijzer, die, behalve de hoofdafte, ook moet bezitten akten voor twee vreemde talen of voor wiskunde en één vreemde taal. Het bezit van de akte voor landbouwkunde en van een diploma voor slójd strekt tot aanbeveling.

Bijzonderheden geeft St.-Ct. no. 94 v. 23 dezer. (Ook ter inzage Heulstraat 17).

De commissie belast met de afneming der examens voor den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst in 1910, maakt bekend:

- 1. dat hare eerste zitting aanvangt op Zaterdag 28 Mei 1910, op welken dag het schriftelijk gedeelte zal worden afgenomen zoowel van het grootambtenaarsexamen als van het eindexamen en het voorbereidend examen voor den gemelden dienst; 2. dat het mondeling gedeelte van het grootambtenaarsexamen zal worden afgenomen op Maandag 30 Mei 1910; 3. dat zullen aanvangen de eindexamens (mondeling gedeelte) op Dinsdag 31 Mei, de voorbereiden-

MOOI NEDERLAND.

De Naamlooze Vennootschap „MAATSCHAPPIJ MOOI NEDERLAND“ exploiteert fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland; o. a. 20 HECTARE BOSCHRIJK VILLA-TERRAIREIN met schoone vergezichten, gelegen op den Sterrenberg en in 't Keteldal te BERG EN DAL bij NIJMEGEN, aan de beide groote wegen NIJMEGEN—KLEEF en aan de beide stoomtrams van BERG EN DAL en van BEEK naar NIJMEGEN.

Zuivere Zandbodem, 80 Meter + N.P.

Kantoor der Vennootschap: KONINGIN EMMA-KADE 107, DEN HAAG.

J. JANSEN,

KEPPLERSTR. No. 115, bij het Regentesseplein TELEFOON 2723

- Zeilen breed 183 f 0.97⁵ p. Meter. Linoleum breed 183 f 1.32 p. Meter. Linoleum breed 200 f 1.45 p. Meter. Koehaar-karpetten van af f 2,10. Naturel-karpetten van af f 3.60. Wollen-karpetten (gebloemd) f 11. Axminster-karpetten (gebl.) f 11.50. Bedkleedjes van af f 0.40. Wollen- en cocosloopers v. af f 0.50 p. M. Linnen loopers van af f 0.45 p. Meter. 18 roeden met 36 oogen f 1.90. Prima voordeurmatten van af f 0.55. Idem gangmatten f 0.28. Wollen-matten van af f 0.85. Wasdoek tafelkleed van af f 0.90. Waschechte id. „ „ f 0.95. Wollen id. „ „ f 1.75. Moquette id. „ „ f 7.00. Divandek van af f 4.50. Vitrage, Meubelstof, Franjes, enz. Viltpapier br. f M. 0.10 Linoleumwas gr. bus 0.35. Meubelwas 0.30.

Alles tegen scherp concurr. prijzen. Steeds voorhanden 2e hands Meubelen. In- en verkoop v. geh. en ged. v. Inboedels, Zie de lage prijzen in de Etalage

W. POPPINK, TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat 141-143. Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagagerum, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak f 11.50. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog m. bak f 12.—

** Verschenen bij N. V. Boekh. VISSER & CO., Weltevreden (N.-I.):

HET 2e DEEL VAN DE BLOEMLEZING UIT JAVAANSCHES GESCHRIFTEN, DOOR J. KATS.

Prijs f 3.50. Het vorige jaar verscheen het 1e deel van deze Bloemlezing ad f 2.50. Door bemiddeling v. iederen Boekh. te bekomen.

de examens (mondeling gedeelte) op Zaterdag 11 Juni 1910.

De candidaat-ambtenaren, die het eindexamen hebben af te leggen en examen wenschen te doen en in Javaansch en in Maleisch, worden uitgenoodigd vóór 1 Mei daarvan mededeeling te doen aan den secretaris der commissie.

De candidaat-ambtenaren, die het voorbereidend examen hebben af te leggen, worden uitgenoodigd vóór 15 Mei aan den secretaris der commissie mede te deelen of zij, na in het examen geslaagd te zijn, voorloopig bestemd wenschen te worden voor den dienst op Java en Madoera dan wel voor dien in de Buitenbezittingen.

In de Nederlandsche Staatscourant van Zondag 10 en Maandag 11 April 1910, no. 83, staat vermeld:

Op het bij Staatsblad 1906 No. 316 vastgestelde reglement op de toekenning van overtocht van Nederland naar Nederlandsch-Indië en omgekeerd ten laste van de Indische begroeting, zijn de volgende wijzigingen gebracht, nl.:

Art. 9 wordt gelezen: Zij, die voor gouvernementsrekening de reis van Nederland naar Nederlandsch-Indië, of omgekeerd, volbrengen, worden onderscheiden in gouvernementspassagiers der 1ste, 2de, 3de of 4de klasse. Gerangschikt worden in de 1ste klasse:

